

## **Αναστοχασμός για τη συμμετοχή μας στη Μέρα Μνήμης.**

Το να είσαι αλληλέγγυος προς τους μετανάστες είναι γεμάτο αντιφάσεις. Συχνά μας χωρίζουν θάλασσες και τείχη από εκείνους με τους οποίους αγωνιζόμαστε. Μερικές φορές αναγκαζόμαστε να μιλήσουμε για εκείνους που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του αγώνα, αντί να μιλάμε μαζί με τα αδέρφια μας στον αγώνα. Καταγγέλλουμε εμπειρίες που οι περισσότεροι από μας δεν έχουμε βιώσει προσωπικά και, έχοντας επίγνωση αυτού, ακροβατούμε σ' ένα τεντωμένο σχοινί μεταξύ συμμαχίας και συντροφικότητας, περιορίζοντας τις παρεμβάσεις μας από φόβο μήπως υποκλέψουμε και εργαλειοποιήσουμε τον αγώνα κάποιου άλλου. Κι όμως, οι αγώνες κατά των συνόρων και υπέρ της ελεύθερης μετακίνησης είναι από τους πιο κρίσιμους της εποχής μας.

Εδώ και δεκαετίες νιώθουμε τους κραδασμούς από την ολίσθηση της Ευρώπης προς την ακροδεξιά. Κάποτε, ως αποτέλεσμα των αντιρατσιστικών αγώνων των δεκαετιών του '60, του '70 και του '80, τα κράτη της βόρειας Ευρώπης αναγκάστηκαν να κάνουν παραχωρήσεις. Υιοθέτησαν μια αποδυναμωμένη πολυπολιτισμικότητα, η πολιτική της οποίας δεν πήγαινε παραπέρα από την υιοθέτηση ενός πνεύματος «ενσωμάτωσης». Αυτό υιοθετήθηκε και τώρα αποτελεί μία από τις «ευρωπαϊκές αξίες» που χρησιμοποιούνται για να διακρίνουν “εμάς” από τους νέους εχθρούς μας, μια νέα γενιά μεταναστών από λιγότερο «διαφωτισμένους» πολιτισμούς: Αφγανιστάν, Ιράν, Παλαιστίνη, Υεμένη, Σομαλία κ.λπ. Αυτή η διαστρεβλωμένη ιστορία καθιστά όπλα τα πολιτικά κεκτημένα των προηγούμενων γενεών μεταναστών, τα οποία τα ευρωπαϊκά κράτη χρησιμοποιούν τώρα για να χτυπήσουν τις επόμενες. Η μάσκα των «ευρωπαϊκών αξιών» υποχωρεί για να αποκαλύψει αυτό που οι γενιές των μεταναστών στην Ευρώπη πάντα ένιωθαν στα κόκαλά τους: ότι τους ανέχτηκαν απλώς, ότι η παρουσία τους εδώ ήταν υπό όρους και ότι όταν ο πολιτικός άνεμος αλλάξει, μπορεί να είναι οι επόμενοι. Η Ελληνική Ακτοφυλακή λειτουργεί ως μισθοφορικός στρατός, κάνοντας τη βρώμικη δουλειά του Βορρά. Θα γυρίσει μπούμερανγκ; Θα υιοθετήσει ο Βορράς την ίδια τακτική με τους μισθοφόρους του; Γύρω από τα τραπέζια μας κάνουμε συζητήσεις για την αλλαγή του ανέμου και την πιθανότητα ν' αλλάξουν ξανά τα πράγματα. Η μάσκα της Ευρώπης της «ενσωμάτωσης» έχει αντικατασταθεί από τη μάσκα που κρύβει το πρόσωπο ενός δήμιου στο Αιγαίο.

Η 6η Φεβρουαρίου έχει καθιερωθεί ως διεθνής ημέρα μνήμης των ανθρώπων που σκοτώθηκαν στην προσπάθειά τους να φτάσουν στην Ευρώπη. Την ημέρα αυτή το 2014, 200 άνθρωποι προσπάθησαν να περάσουν από το Μαρόκο στη Θέουτα. Η Ισπανική Πολιτοφυλακή χρησιμοποίησε ειδικό εξοπλισμό καταστολής εξεγέρσεων για να τους εμποδίσει να περάσουν, ενώ η αστυνομία του Μαρόκου τους παρακολουθούσε να πνίγονται. Δεκαπέντε πτώματα ανασύρθηκαν και δεκάδες αγνοούνταν. Έντεκα χρόνια αργότερα, τίποτα δεν έχει αλλάξει. Αντιθέτως, τα πράγματα έχουν επιδεινωθεί. Εδώ και χρόνια άνθρωποι που προσπαθούν να φτάσουν στην Ευρώπη σκοτώνονται ή εξαφανίζονται, πολλές φορές με την ενεργή συμμετοχή της Ελληνικής Ακτοφυλακής και της Frontex. Αν επικεντρωθούμε στο Αιγαίο, 2.482 άνθρωποι έχουν αναφερθεί νεκροί στην προσπάθειά τους να περάσουν απέναντι από το

2014. Γνωρίζουμε ότι ο αριθμός αυτός είναι πολύ μεγαλύτερος, καθώς πολλά ναυάγια απλά συμβαίνουν χωρίς κανείς να το αντιληφθεί. Πέρυσι, τουλάχιστον 7 διαφορετικά ναυάγια με 25 νεκρούς ήταν άμεση συνέπεια των ενεργειών της Ελληνικής Ακτοφυλακής.

Ας το επαναλάβουμε και πάλι: αυτοί οι θάνατοι δεν είναι ατυχήματα, ούτε είναι φυσικοί. Δεν είναι η θάλασσα που σκοτώνει τους ανθρώπους. Αυτοί οι θάνατοι είναι άμεσο αποτέλεσμα πολιτικών αποφάσεων. Οι άνθρωποι δεν θα έπρεπε εξ αρχής να αναγκάζονται να ρισκάρουν τη ζωή τους σε όλο και πιο επικίνδυνες διαδρομές. Ακόμη και πριν το Λιμενικό Σώμα αλλάξει την τακτική του από περιστασιακές σε θεσμοθετημένες επαναπροωθήσεις, άνθρωποι πέθαιναν προσπαθώντας να εισέλθουν στην “Ευρώπη-φρούριο”. Τώρα η κατάσταση είναι ακόμη πιο τραγική. Αυτό που είδαμε με τη σφαγή της Πύλου, όταν το Adriana βυθίστηκε από την Ελληνική Ακτοφυλακή και 600 άνθρωποι δολοφονήθηκαν, αυτό που ακούμε από μετανάστ(ρι)ες που τους ρίχνουν με χειροπέδες στη θάλασσα, αυτό που διαβάζουμε για παιδιά που πεθαίνουν σε σωσίβια λέμβο μετά από επαναπροώθηση, συχνά ξεπερνά κάθε φαντασία. Δεν υπάρχουν πια όρια.

Ως συνέλευση μιλάμε για τις επαναπροωθήσεις και τους ανθρώπους που σκοτώνονται στη θάλασσα, εστιάζοντας συχνά στους αριθμούς. Ακόμη και όταν πρόκειται για ανθρώπους που σκοτώνονται, τα λόγια μας μοιάζουν ψυχρά, τεχνικά και κυνικά. Στις εβδομαδιαίες συνελεύσεις μας μιλάμε ήρεμα γι' αυτά, αναφέρουμε τυχόν ναυάγια για τα οποία έχουμε ενημερωθεί, ακόμη και νεκρούς που έχουν βρεθεί στις ακτές μας. Είναι ένα θέμα ανάμεσα σε πολλά άλλα, και αφού αναφέρουμε τους αριθμούς κλείνουμε το θέμα, συνεχίζουμε με άλλα θέματα, και την επόμενη εβδομάδα κάνουμε το ίδιο.

Έπρεπε να αναρωτηθούμε πώς θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε να δραστηριοποιούμαστε χωρίς να πέσουμε στην παγίδα να συνηθίσουμε στη φρίκη και να περιοριζόμαστε στη μηχανική παρακολούθηση και ενίοτε, στην καλύτερη περίπτωση, στην καταγγελία όσων συμβαίνουν. Μας πήρε όμως αρκετό καιρό να βρούμε έναν (για εμάς) κατάλληλο τρόπο να εκφράσουμε τη θλίψη και την οργή μας και τελικά στις 6 Φεβρουαρίου 2025 συμμετείχαμε στη διεθνή ημέρα μνήμης με μια δημόσια προβολή και έκθεση. Εάν πρόκειται να διεκδικήσουμε τον δημόσιο χώρο, είναι ζωτικής σημασίας να σκεφτούμε τις προθέσεις καθώς και την εξωτερική οπτική. Έπρεπε να αναρωτηθούμε: Πώς μπορεί κανείς να οπτικοποιήσει κάτι που είναι τόσο βίαιο, τόσο τερατώδες, χωρίς να είναι κοινότοπο; Πώς μπορεί κάτι να συμβολίζει ένα από τα μεγαλύτερα εγκλήματα της εποχής μας; Υπάρχει κάποιο κατάλληλο σύμβολο για την ανθρώπινη ζωή ή τον θάνατο; Δεν είναι απάνθρωπο, ό,τι κι αν επιλέξει κανείς να κάνει; Δεν θα θύμιζε η όποια ενέργεια κάτι που θα έκαναν ορισμένες ΜΚΟ (αυτές που παραδίδουν ανθρώπους στην αστυνομία χωρίς δισταγμό, αλλά μετά από άλλη μια δολοφονία χύνουν κροκοδείλια δάκρυα δημοσίως);

Πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι παραμένουμε μάρτυρες των θανάτων, αλλά όχι της ζωής αυτών που σκοτώθηκαν, και παρόλα αυτά αισθανόμαστε την ανάγκη να θρηνησουμε, να θυμηθούμε τουλάχιστον, ακόμη και αν δεν έχουμε άμεση σχέση με αυτούς που πέθαναν. Δεν μπορούμε καν να «πούμε τα ονόματά τους» καθώς δεν τους γνωρίζουμε.

Συζητώντας αυτή τη δράση ανοίξαμε ξανά παλιά, επαναλαμβανόμενα ερωτήματα για τα οποία δεν βρήκαμε ποτέ απαντήσεις. Για εμάς, η αδυναμία να κατονομάσουμε το κάθε πρόσωπο εντάσσεται στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης διαδικασίας διαγραφής στην οποία υποβάλλονται οι μετανάστες από τα ευρωπαϊκά κράτη.

Αποφασίσαμε να προχωρήσουμε ακόμη και με όλες αυτές τις αμφιβολίες, καθώς πιστεύουμε ότι η πιο απανθρωποποιητική έκφανση είναι η πλήρης λήθη όσων έχασαν τη ζωή τους στη θάλασσα, οι οποίοι πιθανότατα θα παραμείνουν άγνωστοι. Το να μην κάνουμε τίποτα δεν ήταν πλέον αποδεκτό για εμάς, οπότε δεχτήκαμε να κάνουμε, αντί γι' αυτό, κάτι ατελές. Θεωρήσαμε ότι το νόημα δεν προέρχεται από τη δύναμη του συμβόλου, αλλά από τον πολιτικό μας λόγο και από τις πράξεις μας που σπάνε για μια στιγμή τη συνηθισμένη κανονικοποίηση του θανάτου, για να θυμηθούμε για τι αγωνιζόμαστε και ότι δεν έχουμε το δικαίωμα να χάνουμε την ελπίδα, ακόμη και αν η κατάσταση φαίνεται απελπιστική. Αποφασίσαμε ότι ο μόνος τρόπος να κάνουμε κάτι είναι να ακούσουμε τις φωνές όσων διέσχισαν οι ίδιοι τη θάλασσα, έχασαν φίλους και μέλη της οικογένειάς τους, επέζησαν και έφτασαν τελικά στην Ευρώπη. Το να θυμόμαστε ενεργά τα άγνωστα αδέρφια μας που έχασαν τη ζωή τους στον αγώνα ενάντια στην Ευρώπη-Φρούριο πρέπει να είναι μέρος της πολιτικής μας κουλτούρας και δράσης.